

Дневникъ 69

(стенографически)

Засѣданіе на 11 Юний 1883 год., отворено въ 2 часа слѣдъ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на Г-на Д. Юркова.

Присѣтствующи членове 7, отсутствующи 3: безъ отпускъ Д-ръ Чомаковъ и Ив. Ст. Гешовъ, съ отпускъ Св. Тилевъ.

Прѣдсѣд.: Има дошли двѣ съобщения. Съобщение № 1606.
(За надлѣжната коммисия). Съобщение № 1602

Прѣдсѣдатель: Завчера по туй съобщение бѣхми рѣшили да се пише Г-ну Директору на Милицията и Жандармерията да ни съобщи гдѣ слѣдватъ тия лица и какъ са подлѣжани до сега. Видѣ се обаче, че нѣма нужда да се искатъ тия свѣдѣнія понеже и въ самия докладъ на Директора може да се разбере всичкия въпросъ. Впрочемъ дѣлото е възложено на коммисията, та, ако желаете тя да изиска още нѣкои свѣдѣнія, въ случай че ѝ потребватъ. (Приема се).

Дневний рѣдъ:

Прѣдсѣд.: На дневенъ рѣдъ имамъ Законо-проекта за *наказателното сѣдо-производство*.

Завчера стана дума да се вика Директора на Правосѣдието да присѣтствува при разглѣжданието на тоя проектъ, но не зная какъ се прие тогава: да се вика или не? Какъ мисли Коммисията? Да се вика или не?

Т. Кесиковъ: Трѣба да ни се даватъ обясненія — азъ предлагамъ да се пише да дохожда той, или да праща прѣдставитель. (Приема се).

Прѣдсѣдатель: Въ миналото засѣданіе стигнахми до II часть.

ЧАСТЬ ВТОРА.

За частнитѣ лица, които иматъ прямо участие въ наказателното сѣдопроизводство.

ГЛАВА I.

За обвиняемитѣ и тѣхнитѣ защитници.

Чл. 41. Набѣденъ се нарича онзи, върху когото има подозрѣние, че е извършилъ нѣкое наказателно дѣяние и противъ когото е почнато прѣслѣдване; а обвиняемъ се казва тойзи, противъ когото е вече издаденъ обвинителенъ актъ.

Чл. 42. Набѣденый може да употреби защитникъ прѣвъ всичкото врѣме на углавното сѣдопроизводство въ случаитѣ прѣдвидени отъ настоящий законъ. Такъвъ защитникъ може да бѣде назначенъ и отъ законный прѣдставитель на набѣденый, ако той не може да упражнява своитѣ права.

Д. Стамбуловъ: Тукъ се казва, че „набѣденый може да употреби защитникъ презъ всичкото врѣме на углавното сѣдопроизводство“. . . сир. разбира се и предъ сѣдебния изслѣдователь?

Прѣдсѣдатель: По-долу се опредѣлява всичко това.

Чл. 43. Когато обвинителният актъ се съобщи, увѣдомява се обвиняемия да си избере защитникъ и да извѣсти за това на сѣдилището. Ако той не направи това, въ установения срокъ, тогазъ самъ сѣдилището, ако намира че има нужда отъ защитникъ, назначава такъвъ за смѣтка на обвиняемия.

Чл. 44. Необходимо е обвиняемия да има защитникъ при всѣкое публично засѣданіе на сѣдилището, ако обвинението състои въ злодѣяние.

Чл. 45. Назначения отъ сѣдилището защитникъ се отмѣнява, ако, прѣди да се почне публичното засѣданіе, обвиняемия прѣдстави другъ избранъ свой защитникъ, който се съгласи да поеме защитата.

К. Калчевъ: Предлагамъ намѣсто думата „отчислява“, да се каже „отмѣнява“. (Приема се).

Чл. 46. За нѣколкомина заедно обвиняеми приема се единъ общъ защитникъ, но само тогазъ, когато нѣма причини за страхуване, че отъ това ще произлѣзе вреда за нѣкого отъ тѣхъ.

Чл. 47. За да може да се избере или назначи нѣкой за защитникъ въ наказателни дѣла подлѣжащи на разглеждане прѣдъ окръжнитѣ и прѣдъ Върховното Сѣдилище, той трѣбва да бѣде записанъ въ списъкътъ на припознатитѣ защитници. Такъвъ списъкъ ще се намѣрва при всѣко сѣдилище.

Чл. 48. Въ тия списѣци се вписватъ имената на таквизъ безукоризненни лица, които получаватъ свидѣтелство отъ Дирекцията на Правосѣдието. Дирекцията издава подобни свидѣтелства само на ония лица, които могатъ доказа съ диплома или съ равносилно на диплома свидѣтелство, че сж свършили наукитѣ на правото и сж положили въ нѣкой университетъ единъ строгъ испитъ по наказателното право; които сж изпълнявали поне 2½ години служба на сѣдия или на членъ отъ общественното министерство, или които дадѣтъ испитъ при самата Дирекция и бѣдѣтъ прогласени отъ надлѣжната испитателна комиссія, че сж способни за защитници.

К. Калчевъ: Последната алинея е излишна, та може да се заличи.

Т. Кесяковъ: Даже цѣлия той членъ е излишенъ. Имаме за това правилникъ, който стана вече законъ.

К. Калчевъ: Въ 47 чл. може да се прибави: „въ списѣка на припознатитѣ спорѣдъ закона защитници“ и тогава може да се заличи цѣлий 48 чл.

Най-послѣ предлагамъ да се заличи само 2 алин. (Приема се).

Чл. 49. За безукоризненно лице трѣбва да се счита всѣкой, който не е билъ осѣжданъ за нѣкое злодѣяние, или за прѣстѣпление направено отъ користолюбие или противъ нравствеността. Когато единъ припознатъ вече защитникъ подпадне въ единъ отъ тѣзи случаи, той се заличава по право отъ списъкътъ.

Чл. 50. Не могатъ да бѣдѣтъ защитници въ наказателни дѣла ония лица, които сж сжщитѣ дѣла сж били слушани за свидѣтели, или които могатъ да бѣдѣтъ свидѣтели.

Чл. 51. Припознатитѣ защитници, които сж вписани въ списъкътъ на защитниците при нѣкое окръжно сѣдилище въ Источна Румелия, могатъ да изпълняватъ тая служба при всичкитѣ источно-румелийски сѣдилища.

Чл. 52. За нарушение на защитническитѣ обязанности или за неварденіе на изискуемото приличіе, всѣкой защитникъ е подчиненъ на дисциплинарната власть на сѣдилището, което има право да го смѣмре, да му наложи парична глоба до 1000

гроша, или ако бъде нужно дору да го изключи отъ по-нататъшно защитавање на сжщото дѣло и вмѣсто него да повика другъ защитникъ.

Прѣдсѣд.: Това го има изложено въ закона за адвокатитѣ. Настоящій законъ се състави преди оня за адвокатитѣ и тия предписания се поставиха само до дѣто се издаде оня. Сега обаче, види се, забравили сж да исхвърлятъ тия нѣща. Ако помня добръ, споредъ закона за адвокатитѣ „дисциплинарната власть“ се разбира цѣлото сѣдилище, а тука познава за таквѣ само прѣдсѣдателътъ на сѣдилището. Азъ ма е страхъ да не додемъ въ противорѣчие въ двата закона.

К. Калчевъ: Мислехъ, че можахми да поставимъ основно начало за адвокатитѣ, каквото е въ 48 чл. *En priorité* е прието, че когато се издава единъ законъ, да се глѣда по-първия, какъвъ е — въ насъ обаче това отива напрогивъ. Азъ предлагамъ да се заличи тоя членъ, за да не додемъ до противорѣчие съ оня законъ.

Прѣдсѣдателъ: Трѣбва и 51 и 52 чл. да се заличатъ.

Д. Стамбуловъ: Като има законъ за адвокатитѣ всѣкога той ще се глѣда и прилага — отъ тия тукъ членове слѣдователно нѣма ни най-малко нужда.

Прѣдсѣд.: (Чете отъ закона за адвокатитѣ чл. 25 и 26 за дисциплинарното наказание). Тукъ говори за дисциплинарниѣ наказания на адвокатитѣ, а въ настоящій законъ въ 52 чл. говори въобще за обязаноститѣ имъ.

Д. Стамбуловъ: (Чете сжщо 25 чл. отъ закона за адвокатитѣ). Тукъ дисциплинарната власть е окр. сѣдилище, а въ тоя прѣдсѣдателътъ на сѣдилището.

Прѣдсѣдателъ: И двата закона въ тия членове сж едно.

Т. Кесяковъ: Азъ другояче разбирамъ: въ закона за адвокатитѣ това се говори въобще и прѣзъ цѣлото време на адвокатствуванието и извънъ сѣдилищата а тукъ се подразумѣва само въ врѣме на защитата.

Прѣдсѣд.: Тогавъ не остава друго освѣнъ да изличимъ отъ члена „предсѣдателътъ“ и да остане само „дисциплинарната власть на сѣдилището,“ съгласно съ оня за конъ.

К. Калчевъ: Само това ли? Нима тукъ ще остане глобата отъ 1000 гр.? Въ оня законъ е 5000 гр.

Прѣдсѣд.: Ще остане 1000 гр.

К. Калчевъ: Какъ можемъ прне противоречие?

Д. Стамбуловъ: Азъ предлагамъ да се заличи цѣлий членъ.

Прѣдсѣд.: Приема ли се чл. 52, съ заличение на думата прѣдсѣдателъ (приема се).

К. Калчевъ: Да се впише въ протокола че правимъ законъ явно противоречащъ на други . . .

Д. Стамбуловъ: Едни членове въ закона за адвокатитѣ приемами ги и тука — защо? . . .

Прѣдсѣд.: Тукъ говори за специаленъ случай, за това приема 1000 гр.

К. Калчевъ: Какъ може да се мотавира, когато има общъ законъ за адвокатитѣ предъ всички сѣдилища, да цитирами негови членове въ другъ и то съ явни противоречия?

Т. Кесяковъ: Тукъ се говори за адвокати, които нѣматъ лошо поведение, а само въ сѣдилището се случи, че нарушатъ нѣкои приличия приети въ врѣме

на заседание. Колкото за члена въ закона за адвокатитѣ, макаръ да говори почти за подобни нарушения отъ страна на защитника, обаче той е общъ и подразумѣва въобще за поведението и възгъ отъ съдилището; ако напр. се забѣлѣжи, че пиянствува, върви противъ правосъдеността и пр. Именно такъво тълкувание има членътъ — то се записва въ протокола — и по тия мотиви се прие членътъ,

Прѣдсѣд.: Членътъ е вече приетъ — пристѣпими къмъ слѣдующия.

Чл. 53. Когато едно лице обвинено въ злодѣяние по причина на бѣдностъ не би могло да си хване защитникъ, тогасъ прѣдсѣдателътъ на съдилището му назначава защитникъ по длъжностъ.

Съдилищата не сж длъжни да назначаватъ защитници на обвиняеми въ поправителни дѣла.

Т. Кесяковъ: Искамъ разяснение какъ се разбира тукъ отъ думитѣ „въ течение на 12 м.

Прѣдсѣд.: Т. е. разбира се просто въ продължение на една година.

К. Калчевъ: Нѣколко пжти като бжде наказанъ изключва се.

Прѣдсѣд.: Азъ съмъ на мнѣние да се изличи тоя членъ, понеже го има въ другия законъ.

Д. Стамбуловъ: Азъ се обявявамъ противъ тоя членъ и прѣдлагамъ да се гласува за заличението му.

Прѣдсѣд.: Приема ли се чл. 53? (Пада).

Д. Стамбуловъ: Прѣдлагамъ също и 52 да се изличи.

Прѣдсѣд.: Той е вече приетъ.

Д. Стамбуловъ: Той се гласува и прие прѣди да се прѣгледатъ сходнитѣ членове отъ закона за адвокатитѣ. Щомъ обаче видѣхми, че тоя законъ съдържа такива постановления защо са нужни въ вторъ законъ? До дѣто имамъ общъ законъ за адвокатитѣ и до дѣто въ него има членове, по които адвокатитѣ се наказватъ за сжщитѣ причини изложени тука, не мога да си обясна защо да оставимъ такива членове и тука. Толкова повече това не е приемливо, че тукъ правимъ законъ за криминалната процедура, а не за адвокатитѣ. Наказателната процедура разгледва нѣща, които стоятъ въ кръга ѳ, а членоветѣ за адвокати никакъ нѣма нужда да се помѣщаватъ въ нея.

Прѣдсѣд.: Г. Стамбуловъ, на взето едно рѣшение не можемъ да се повръщамъ.

Чл. 54. Ако набѣдений въ врѣме на изслѣдванието, прѣди да му е билъ съобщенъ обвинителний актъ, си избере защитникъ, той може да се съвѣтва съ него даже и когато се намѣрва въ прѣдварителенъ затворъ. Въ врѣме на изслѣдванкето и прѣди съобщението на обвинителния актъ, може да се позволи на защитникътъ да чете изслѣдователнитѣ книжа само когато се съгласи сждебний изслѣдователъ който по свое собствено благоусмотрение има право да позволи или да откаже това. Нѣ щомъ обвинителний актъ се съобщи, обвиняемий и него-вий защитникъ могатъ свободно да четхтъ изслѣдователнитѣ книжа и да взиматъ забѣлѣжки отъ тѣхъ подъ надзоръ. Тогасъ избраний или назначенний защитникъ има свободенъ пристѣпъ въ прѣдварителний затворъ, за да може да се съвѣтва съ обвиняемий, съгласно съ вхтрѣшний правилникъ на тъмницата.

Чл. 55. Мжжътъ на обвиняема, баща, братъ, баща усиновителъ или опекунъ

на негълнелѣтенъ обвиняемъ, могатъ да бждѣтъ допуснѣти да зематъ участие въ главното разгълѣждане на дѣлото за да имъ помагатъ.

Т. Кесяковъ: Въ по първия членъ позволява се на обвиняемия да си хване защитникъ. Обаче да ли се простира това право на обвиняемия и когато се състави протоколъ отъ показанията му? По послѣ се каза въ члена, че защитникътъ може да се съвѣтѣва съ него (съ обвиняемия) даже и когато се намира въ прѣдварителенъ затворъ. Спорѣдъ мене това ще бжде много врѣдително.

Прѣдсѣд.: Когато самъ защитникътъ не се съвѣтѣва съ обвиняемия безъ полза ще бжде и защитата му.

К. Калчевъ: Ако се позволява защитникътъ да чете изслѣдователнитѣ книжа, и да се съвѣтѣва съ обвиняемия тогава може да се поврѣди самия обвиняемъ,

Прѣдсѣд.: Безъ да види книгата и узнае гдѣ се опира главното обвинение защитникътъ не може да разбере нищо отъ дѣлото. Въ сжщото врѣме до дѣто защитникътъ не испита обстоятелственно дѣйствителността на дѣлото, какъ може да си сформира защитата? Само когато дѣлото излѣзе на яве, само тогава нѣма страхъ, че ще се поврѣди обвиняемия. Ако се каже правото, всѣкои нхтъ ще послѣдватъ по облегчителни обстоятелства, колкото да се злоупотреби съ дѣйствителността. Най глупаво нѣщо е когато обвиняемия отказва да исповѣда истината. Кои инкярджии са избѣгнали наказанието? Ако има нѣкои сполуки, то може да се дължи на недобритѣ чиновници.

Т. Кесяковъ: Както за прѣгълѣждане на книгата, тѣй сжщо и за съвѣтѣване да зависи отъ съгласието на сжд. изслѣдователъ. Азъ прѣдлагамъ да се каже условно: „Както прѣгълѣжданието за книгата тѣй и за съвѣщание съ обвиняемия на защитника може да се позволи, ако се съгласи изслѣдователътъ“.

К. Калчевъ: Неможе да се приеме това по начало: изслѣдователътъ не може да дава такъво позволение, по начало не може да се каже.

Т. Касяковъ: Азъ права това прѣдложение. Тукъ въ начало на второ прѣдложение вмѣсто „обаче да се каже „и още“ — по тоя начинъ повече ще се подобри членътъ.

Д. Стамбуловъ: Спорѣдъ мене голѣма опасностъ има ако се позволи това, което съдържа първата частъ на члена. Признавамъ за добро исказаното отъ Г-на Юрукова мнѣние, че ако се позволи щото адвокатинътъ да отива при обвиняемия, ще може да го съвѣтѣва да исповѣда истината, но ще забѣлѣжа, че това ще става въ ущърбъ на правосъдието въ много случаи, като знаемъ, че има и такива адвокати, които въсползувани отъ тая частъ на члена, ще отиватъ при обвиняемитѣ и ще ги съвѣтватъ за инкяръ. Така щото напрѣдъ исповѣдали истината, сега когато ще се иска допълнение на изслѣдванията, ще отказва истинността. Това ще става ако тѣй приемемъ членътъ, както сега се тълкува. Ако обаче желаемъ да не се срѣщатъ такива случаи, трѣба първата частъ на члена да измѣнимъ тѣй, че изслѣдователътъ когато свърши изслѣдванието и го проводи на прокурора и той направи обвинителния актъ, тогава защитникътъ да доиде при обвиняемия. Така можемъ да приемемъ членътъ, ако искаме да се избегнатъ мъчнотииѣ.

Прѣдсѣд.: Преставете си единъ случай, че единъ се обвинява въ убийство и се затвара. Той по собственото си усмотрѣние отказва на фактоветѣ. Признато

е обаче, че отказването потвърждава за съществуване на предумишленност въ престъплението, когато признанието, напротивъ, говори въ полза на неволно престъпление. А тукъ между едното и другото обстоятелство има разлика въ наказанието. За това, ако има случай щото обвиняемия да се види прѣдварително съ защитника, може да бѣде съвѣтъ отъ послѣдния да се признае и по тоя начинъ може да бѣде пустнатъ подъ поржчителъ. Ако пакъ не се прѣдстави такъвъ случай и обвиняемия се държи съ отказване, явява се заключение за прѣдумишленност и изслѣдването се сили да докаже това и тогава много по голѣмо е наказанието отъ колкото въ другия случай. Колкото за страха, който искава г-нъ Стамбуловъ, мисля, не е станало нуждѣ щото да се надзираватъ адвокатитѣ. Стига че има гаранция, че има дисциплина за тѣхъ, и нѣма да се съмнѣваме въ тѣхната добросъвѣстностъ.

Т. Кесяковъ: Г-нъ Юруковъ казва, че когато има признание, наказанието е по легко — да, това го признавамъ. Много обаче хора невинни се подозрѣватъ и имъ се приписватъ криминални престѣпления. Тѣ естествено отричатъ. Слѣдователно ще ли бѣде тѣжко наказанието имъ? разумева се, не. И защитникътъ не може да каже само-признай се. Отъ друга страна имамъ законъ за адвокатитѣ, който прѣдвижда всичко, но не и за съвѣстъ. Можемъ ли въ такъвъ случай да прѣдполагамъ, че всички адвокати ще бѣдатъ добри? Ще се продължи онова време когато ще имамъ адвокати добросъвѣстни. Трѣбва слѣдователно да оставимъ на изслѣдователитѣ да оцѣняватъ положението и тѣ да позволяватъ или не това. Туй същото да бѣде и съ преглѣжданието на книжата.

К. Калчевъ: Азъ пакъ казвамъ, по званието си изслѣдователътъ не може да каже, че дава подобно позволение. Прѣди да е съобщенъ обвинителния актъ може защитникътъ да се съвѣтва съ обвиняемия, а инакъ не може да се допусне. Въ тая смисълъ ако искате да се поправи членътъ.

Прѣдсѣд.: Ако има нѣщо което най-вече произвѣжда негодование на обвиняемия, то е прѣдварителния затворъ. Въ насъ не позволяватъ съвѣщание съ обвиняемия, нито прѣди, нито послѣ съобщението на обвинителния актъ, даже и въ Върховното Сѣдилище. Менъ два пѣти ми се е случвало да бѣда защитникъ, d.o.fice, въ окръжното сѣдилище. Поискахъ дозволение отъ прокурора да отида при обвиняемия, той ми позволи, но взеха се мѣрки щото жандарми да слушатъ какво ще распитвамъ. Е, при такива условия какъ ще свърши? Има да ниташъ мома за нравственостъ, какво ще ми открие тя? Азъ съмъ защитникъ и тя трѣбва да ми исповѣда като на духовникъ всичката истина, защото само тогава мога да помогна. Но ако тя не смѣе да се искаже защото и други слушатъ — каква полза. Трѣбва човѣкъ да знае същността на дѣлото и споредъ туй да направи своята защита. Трѣбва именно прѣдварително да се съвѣтва, за да може да направи полза въ прѣдварителното изслѣдване. Ако приемемъ инакъ оставяме проблематически въпросътъ.

Турамъ на подкрепаніе прѣдложението на г-на Кесякова, да се каже: „както за преглѣждането на книжата, тъй също и за съвѣщание съ обвиняемия на защитника може да се позволи, ако се съгласи изслѣдователътъ“. Освѣнъ това въ начало на 2-то прѣдложение вмѣсто „обаче“ да се каже „и още“. (Подкрепя се). Който сж за това прѣдложение да си дигнатъ ржка. (Пада).

Д. Стамбуловъ: Азъ казахъ и права предложение да се измѣни първата частъ на члена, да се каже „слѣдъ свършване на изслѣдванието защитникътъ може да се съвѣтва“ и пр.

Прѣдсѣд.: Подкрепя ли се това предложение? (Подкрепя се). Които сж за него да си дигнатъ ржка. (Пада). Остава да се гласува самия членъ, които сж за члена да си дигнатъ ржка. (Приема се).

ГЛАВА II.

За частнитѣ тѣжители.

Чл. 56. Когато се касае до наказателни дѣла, които споредъ законътъ могатъ да бждатъ сѣдебно прѣслѣвани само на основание на жалби подадени отъ странитѣ, а не по чинъ отъ общественното министерство, тогазъ странитѣ трѣбва да даватъ своитѣ оплаквания направо въ недлѣжното сѣдилище, писмено или устно. Въ този послѣдний случай сѣдилищний секретаръ въ присѣтствието на тѣжителятъ съставлява протоколътъ, въ който трѣбва да се впише прѣдмѣтътъ на тѣжбата, отъ кого е извършено наказателното дѣяние, въ какви обстоятелства и кои сж свидѣлитѣ или другитѣ доказателства на тѣжителятъ. Тоя протоколъ трѣбва, слѣдъ като се прочете, да се подпише отъ тѣжителятъ и отъ секретарѣтъ, а ако тѣжителятъ не знае да пише, това се забѣлѣжава въ протоколътъ.

Д. Стамбуловъ: Тукъ да се прѣдвижда за защитникъ и братъ. Да се каже: „баща, *братъ* и баща усыновителъ“ и пр, (Приема се чл. съ тая добавка).

Чл. 57. Ако прѣдсѣдателятъ на сѣдилището забѣлѣжи отъ съдържанието на писменната жалба или на протоколътъ, че подадената жалба е за наказателно дѣло, което по длѣжностъ трѣбва да се прѣслѣдва отъ общественното министерство, то той прѣбираща жалбата на прокурорѣтъ, който е длѣженъ да постѣпи съ нея като съ просто доношение, въ противенъ случай прѣдсѣдателятъ назначава публично засѣдание за разглѣждане на дѣлото, при което частний тѣжитель поддържа обвинението. Това се съобщава, ако дѣлото се разглѣжда въ окръжното сѣдилище, на прокурорѣтъ, който може да присѣтствува въ засѣданието.

Чл. 58. Прѣдсѣдателятъ на сѣдилището призовава показанитѣ отъ частний тѣжитель свидѣтели и опрѣдѣлява кои лица трѣбва да се повикатъ за вѣщи люди, ако има нужда. Освѣчъ това частний тѣжитель има право да приведе и други още свидѣтели, които той би пожелалъ да се изслушатъ.

Д. Стамбуловъ: Въ тоя членъ се казва, че частно лице ако има дѣло отъ общъ интересъ, че прокурорѣтъ не ще да го прѣслѣдва d'office, сѣдилището пристѣпва къмъ разглѣжданието на дѣлото, че гражданската страна сама поддържа обвинението. Споредъ О. У. гражданската страна нѣма право на въззивъ срѣщу рѣшеніе отъ сѣдилището освѣнъ за граждански искове. Можемъ ли да измѣнимъ това постановление на О. У.? Когато прокурорѣтъ пристѣпва при разглѣжданието на дѣлото може да забѣлѣжи, че сѣдилището дава рѣшеніе на основа на противни доказателства, може да направи въззивъ. Но ако той не присѣтствува и гражданската страна нѣма право на въззивъ, не е ли това въ ущърбъ на правосѣдието? Можемъ да

прѣдполагамъ че съдилището ще злоупотреби съ правосъдието? Прокурорътъ трѣбва да присѣтствува.

Прѣдсѣд.: Поддържамъ принципътъ, че прокурорътъ всекога трѣбва да присѣтствува въ засѣданията. Той като човѣкъ познава законитѣ и ги пази, трѣбва да присѣтствува и когато се произнесе *d'ordre publique* да се чуе. Частенъ тжжителъ може да подигне искъ, но въ засѣданията за разглѣжданието на тоя искъ всякога да се намира прокурорътъ, както въ граждански дѣла съ страна на малолѣтния и пр., за да си дава заключението. Искове се подигатъ за разни распри и може би нѣкои нѣматъ общъ интересъ, но прокурорътъ трѣбва да присѣтствува, да слуша странитѣ и, като пазителъ на закона, ако не прави обвинение да си даде заключенията.

К. Калчевъ: Азъ мисля, прокурорътъ може да не прави обвинения за малки работи, но може да си дава заключението. За това можемъ да изличимъ послѣдний рѣдъ на члена и да кажемъ тъй: „частний тжжителъ излага обвинението, а окр. прокуроръ дава своето заключение“.

Прѣдсѣд.: Тукъ въ послѣдния рѣдъ, думата „може“ да замѣнимъ съ „трѣбва“ — съ това всичко се свършва. (Приема се).

Чл. 59. На обвиняемий трѣбва да се съобщи прѣписъ отъ жалбата или отъ протоколътъ заедно съ заповѣдъ да се прѣдстави въ засѣданието.

Чл. 60. Въ взаимнитѣ наказателни дѣла, обвиняемий може дори до свършването на послѣднитѣ разисквания въ първа инстанция да поиска съ противожалба наказанието на тжжителътъ. Върху едната и другата жалба съдилището рѣшава въ сѣщото врѣме. Ако отегли жалбата си първий тжжителъ, това никакъ нѣма влияние върху ходътъ на противожалбата.

Чл. 61. Частний тжжителъ може, дори до свършването на послѣднитѣ разисквания, да си откаже отъ жалбата си срѣщу възнаграждение за причиненитѣ му загуби. Когато некой частенъ тжжителъ не се яви при гланото разглѣждане на дѣлото му, безъ да прѣдстави достатъчно извинение за своето невявие, тогасъ се прѣдполага, че той се отказалъ отъ жалбата си.

Чл. 62. Ако при тлавното разглежда не на дѣлото стане явно, че нови обстоятелства откриватъ наказателно дѣло, което общественното министерство по длъжностъ трѣба да прѣдсѣлѣдва, тогасъ по-нататъшното дѣйствиe се спира и работата се прѣдава на прокурорътъ, комуто се съобщаватъ и всички книжа.

Чл. 63. Щомъ тжжителътъ еднажъ се откаже отъ жалбата си, той не може изново да се оплаква за сѣщия прѣдметъ. За да спечали прѣдишното си право, изгубено за неявявка въ засѣданието, частний тжжителъ въстояние на осѣмъ дни слѣдъ отстранението на прѣпятствията за невяванието си, което е длъженъ достатъчно да извини, може да поиска щото дѣлото му да се разглѣда пакъ отъ същото съдилище. Съдилището рѣшава слѣдъ като изслуша и двѣте страни, безъ да подлѣжи обаче това рѣшение на нѣкое правно срѣство.

Чл. 64. Частний тжжителъ се наслаждава отъ сѣчкитѣ правни срѣства, съ които се ползува прокурорътъ.

Неявявката обаче на частний тжжителъ въ засѣданието на Върховното Съдилище въ втора инстанция, тоже трѣба да се сматра, като че тжжителътъ се отказва отъ

жалбата си, въ който случай той, по искание на противната страна, се осажда да ѝ заплати всички до тогасъ станали разноси и загуби. Запазва му се обаче срѣдството за да спечели предишното си право, спорѣдъ прѣдписанието на прѣдущий членъ.

ГЛАВА III.

За уврѣденитѣ лица.

Чл. 65. Всякой, на когото сж проврѣдени правата чрѣзъ едно наказателно дѣяние, което по длъжностъ се прѣдстѣдва отъ общественното министерство, или който отъ това е прѣтърпѣлъ каква годѣ врѣда, може да се оплаква прѣдъ надтѣжната власть. Обаче като гражданска страна той не може да се счита, освѣнъ само тогава и стѣ тогава, когато формално заяви, че иска обезщетение.

К. Калчевъ: Тукъ само едно обстоятелство не се прѣдвижда. Като се извѣсти на прокурора и той доде да присѣтствува, но частний тѣжitelj се отказва отъ сждбата, може ли да се слѣдва дѣлото, по искание на прокурора, макаръ той да вижда, че то не е за d'office? Такъво нѣщо не се прѣдвижда.

Т. Кесяковъ: И тукъ трѣбва да му се даде единъ срокъ отъ 8 дни за добри причини разбира се.

Прѣдсѣд.: Нѣма нужда отъ туй, гнѣ Кесяковъ, защото се знае отъ горния членъ. Още повече се разбира като се казва въ члена „тоже се сматра“ т. е. както е въ прѣдидущия членъ.

К. Калчевъ: Въ първата инстанция не се явява но се осажда, тукъ въ втората инстанция се осажда на всички разноси, пакъ още че се не явява въ засѣданието, дава му се 8 дни срокъ — това нѣма значение.

Т. Кесяковъ: Може би не се явява по болѣсть или по други причини. Разумѣва се отсъствие по благословни причини. Прѣдлагамъ на края на члена да се прибави „освѣнъ правото му на отзивъ споредъ прѣдидущия членъ“. (Приема се).

Чл. 66. Увреденното лице заявява притязанията си или съврѣменно щомъ се извѣсти за наказателното дѣяние или отъ послѣ, било прѣдъ прокурорътъ, било прѣдъ сждебний изслѣдователь или прѣдъ сждилицето. Оплакванията и заявленията за обезщетение ставатъ писмено или устно. Въ послѣдний случай тѣ се записватъ въ протоколъ, който, слѣдъ като се прочете, трѣбва да се подпише отъ тѣжiteljъ и отъ оногова, който ги приема; а ако тѣжiteljъ заяви, че не знае да пише, това изрично се забѣлежеа въ протоколътъ.

Освѣнъ това уврѣденото лице трѣбва въ врѣме на оплакването му или на испитванието му да се увѣдомлява върху правата, които му дава законътъ.

Чл. 67. Гражданската страна може да снабди прокурорътъ или сждебний изслѣдователь, съ всички свѣдения, които бихъ послужили да се докаже основността на притязанията ѝ за обезщетение. Въ публичното засѣдание тя може да задава въпроси на обвиняемий, на свидѣтелигъ на вѣщигъ людие. Като се свърши доказателственното сждопроизводство тогасъ ней се оставява думата за да изложи и своитѣ притязания и да направи своитѣ заключения, върху които трѣбва да се произнесе сждилицето.

Чл. 68. Увръденото отъ наказателното дѣяние лице може въ публичното засѣданіе, даже да се състави гражданска страна като поиска обезщетение, макаръ и да не се е било под-напрѣдъ присѣдило въ наказателното сждопроизводство.

Чл. 69. Когато увръденото лице или неговътъ прѣдставителъ не се яви въ публичното засѣданіе, тогазъ сждилището рѣшава за обезщетението му спорѣдъ всичкитѣ открити въ засѣданіето обстоятелствъ и спорѣдъ съдържанието на книжата.

Чл. 70. Гражданската страна може да употреби правни срѣства независимо отъ прокурорътъ колкото се отнася само до нейнитѣ частни правни притязания.

Чл. 71. Увръденото лице, което става гражданска страна, ако нѣма мѣстожителството си въ сѣдалището на сждилището, трѣбва да си избере таково; друго-аще гражданската страна не може се оплаква, че нѣкои съобщения не сж ѝ станали съгласно съ законътъ.

Чл. 72. Гражданската страна може да оттегли заявлението си за обезщетение въ всяко състояние на работата до сключването на разискванията. Оттегляването на заявлението се съобщава незабавно на общественото министерство и на обвиняемий. Гражданската страна не може да бѣде отговорна за някои разноси станали слѣдъ това съобщение.

Чл. 73. Ако намѣсването на гражданската страна е причинило загуби или разноси на обвиняемий, оттегляването на първата не отнима правото на обвиняемий да си иска тия загуби или разноси.

Чл. 74. Ако въ актътъ за оттегляването на притязанията си гражданската страна не си е запазила изрично право да търси обезщетение по гражданскій актъ, тя изгубва всѣко право да търси отпослѣ обезщетение.

ЧАСТЬ ТРЕТЯ.

За наказателното сждопроизводство прѣди публичното засѣданіе.

ГЛАВА I.

Откривание на наказателнитѣ дѣла.

Чл. 75. Всичкитѣ общественни власти сж длѣжни да извѣстятъ на прокурорътъ или на околийски сждия за всички наказателни дѣла, за които сж се научили да сж извършени въ тѣхната окръжностъ и които спорѣдъ законътъ сж прѣслѣдуеми отъ Общественното Министерство. Околийскитѣ сждии явяватъ незабавно на прокурорътъ всикитѣ наказателни дѣла, за които сж могли по какъвто и да е начинъ да узнайтъ и които, по тѣхното собствено оцѣнение, не сж отъ тѣхното вѣдомство.

Чл. 76. Въ неизбѣжни случаи околийски сждия продължава да дѣйствува съгласно съ чл. 299 отъ Орган. Уставъ и въ ония наказателни дѣла, които не подпадатъ собствено въ неговото вѣдомство.

Чл. 77. Всичкитѣ власти, полицейскитѣ чиновници и служителитѣ на обществената безопасностъ длѣжни сж да издирватъ станалитѣ наказателни дѣла и въ налѣжаща нужда да наредятъ каквото е нужно за да се въспрѣияствува укриваніето на работата и избѣгването на прѣстѣпницитъ, заварени при извършване

на самото дѣло. Слѣдъ това тии сж длѣжни незабавно да извѣстятъ на прокурорътъ или на надлѣжний околийскій сѣдия какъвъ ходъ сж дали на работата.

Чл. 78. Часни лица, които сж се научили за извършването на нѣкое наказателно дѣло, иматъ право, нѣ никъкъ не сж задлѣжени, да обаждатъ за това на властитѣ, освѣнъ въ случаи, за които законътъ би постановлявалъ противното.

Чл. 79. Прокурорътъ е длѣженъ да издирва цѣлото дѣло подробно и както трѣбва, а особено подозрѣнитѣ лица, щомъ получи по какъвто и да е начинъ свѣдѣния за извършването на нѣкое наказателно дѣяние. Нѣ не трѣбва да се надзираватъ и откриватъ самотия обстоятелства, които служатъ за обвинение, а и ония, които могатъ да сж въ полза на подозрѣнитѣ. Особено най-голѣмо старание трѣбва да се положи въ събиранieto на ония доказателства, на които откритието по-послѣ би ставало вече невъзможно.

Чл. 80. Въобще прокурорътъ има право и длѣжностъ да събере потрѣбний материялъ за да почне съдебно наказателно изслѣдване противъ едно извѣстно лице, или, за да може, слѣдъ като добие освѣтление върху работата, да остави безъ слѣдствие доношението. Прокурорътъ за тая цѣль може да реквизира и съдебний изслѣдователъ, околийскій сѣдия, полицейскитѣ власти и служителитѣ на обществената безопасностъ.

Чл. 81. Горѣказанитѣ власти и чиновници длѣжни сж за постигане на тая цѣль незабавно да изпълняватъ всичкитѣ реквизиции на наредби отъ страна на прокурорътъ.

Чл. 82. Въ всичкитѣ важни случаи, уособенно когато работата е за опрѣдѣлението характерътъ на дѣлото на самото мѣсто, гдѣто наказателното дѣяние е било извършено, прокурорътъ отива на мѣстото на приключението придруженъ отъ единъ писарь. А ако може да се прѣдположи, че за това нѣщо ще стане нужда да се извърши съдебно изслѣдване, той поканва съдебний изслѣдователъ да отиде или заедно съ него или самъ придруженъ отъ единъ писарь.

Въ извънредни случаи може да изпълни писарската длѣжностъ кое да е било лице патоварено отъ прокурорътъ или отъ изслѣдователътъ; а ако и това не е възможно, протоколътъ може да се напише и безъ писарьтъ, като се забѣлѣжи въ него причината за това.

Чл. 83. Прокурорътъ може въ случай на нужда да нареди вмѣсто себе околийскій сѣдия, въ границитѣ на околията му, да издири и опрѣдѣли характерътъ на наказателното дѣяние на самото мѣсто.

Чл. 84. Чиновникътъ, който въ врѣме на издирването на мѣстото, гдѣто злодѣянието е извършено, управлява съдебното издирване, има право да запре и да държи подъ надзоръ до свършването на издирванията всѣкиго, който би поискалъ да прѣпятствува на работата или който би се противилъ на неговитѣ наредби, издадени въ кръгътъ на компетентността му.

Чл. 85. Всичкитѣ протоколи, отъ когото и да би били съставени, за откритие на наказателни дѣла, на които прѣслѣдването е отъ компетентността на окръжното сѣдилище, трѣбва незабавно да се пратятъ на прокурорътъ заедно съ задържанитѣ подозрѣни лица, ако има такива. Прокурорътъ е длѣженъ, ако има задържано лице, най-късно до три дни слѣдъ приеманieto на протоколитѣ, да направи

своитѣ прѣдложения относително до задържаното лице и да прѣпрати дѣлото за по-нататъшно сждопроизводство на сждебний изслѣдователъ, или пакъ да отпусне задържаното лице, ако види, че си нѣма мѣсто по-нататъшното му прѣслѣдване по това дѣло, или по-нататъшното му задържане.

Чл. 86. Прокурорътъ слѣдъ като изучи полученото доношение, ако намѣрва достатъчни причини да подигне противъ нѣкое лице наказателно прѣслѣдване, може веднага да подаде обвинителенъ актъ, ако работата е ясна и нѣма нужда отъ изслѣдване. Въ противенъ случай той прѣпраща дѣлото съ всичкитѣ книжа на сждебний изслѣдователъ, когото поканва да започне противъ извѣстно лице сждебно изслѣдване.

Чл. 87. Когато подозрителнитѣ обстоятелства, които тежатъ върху нѣкое лице, не сж достатъчни да го обвинятъ, то прокурорътъ оставя на страна дошлитѣ до него доношения съ кратка бѣлѣжка на причинитѣ, които сж го накарали да направи това, и освобождава незабавно подозрѣното лице, ако е било задържано.

Чл. 88. Въ случайтъ, който е приведенъ въ горний членъ, прокурорътъ трѣбва да съобщи писмено на гражданската страна, ако има такава, че оплакването ѝ се оставя безъ слѣдствие, като покаже на кратко и причинитѣ на това.

Чл. 89. Въ таквъ случай уврѣденото лице има право, въ срокъ отъ три дѣня отъ съобщението, да ся отправи до сждилището съ писмено мотивирано заявление, че подъ своя отговорностъ за всички законни послѣдствия поима върху себе обвинението, и да понска да се заповѣда да стане сждебно изслѣдване, като съврѣменно въ заявлението си покаже избраното си мѣстожителство въ сѣдалището на сждилището.

Сждилището слѣдъ като получи заключенията на прокурорътъ и разглѣда въ съвѣщателната си стая книжата, ако намира, че има достатъчни мотиви, за да се приеме просбата, заповѣда да се почне сждебно изслѣдване, ако ли не, постановява прѣкрѣпяването на прѣслѣдването.

Противъ таково постановление нѣма никое правно срѣдство.

Правото, което тоя членъ дава на уврѣденото лице, неможе никакъ да влияе върху отпущането на набѣдений, ако е билъ задържанъ, щомъ прокурорътъ заповѣда това отпущание.

Чл. 90. Когато уврѣденото лице поеме върху себе обвинението на набѣдений, прокурорътъ е по право придружена страна, нъ той всякога има право да земе изпово върху себе прѣслѣдването и обвинението въ всяко състояние на сждопроизводството.

ГЛАВА II.

Сждебно изслѣдване на наказателнитѣ дѣла, които подпадатъ подъ вѣдомството на окръжнитѣ сждилища.

I. Общи правила.

Чл. 91. Чрѣзъ реквизиция отъ прокурорътъ (чл. 86) до сждебний изслѣдователъ ся почнува собствено нарѣченото сждебно изслѣдване.

К. Калчевъ: Тукъ чл. въ скобитѣ трѣбва да е 56. (Према се).

Чл. 92. Сждебното изслѣдване, принадлежи на сждебний изслѣдователъ, който го извършва, както намира за нужно, безъ да чака други по-нататъшни прѣдложония. Задачата на това изслѣдване е, щомъ се започне то, да опрѣдѣли основателно характерътъ на наказателното дѣяние въ субективно и обективно отношение и да събере всички доказателства, които могатъ послужа за обвинение и защита на набѣдений.

Чл. 93. Сждебний изслѣдователъ ръководи изслѣдванието; той може да нареди вмѣсто себе окойски сдия да извърши нѣкои актове отъ изслѣдванието въ границитѣ на своята окръжностъ. Прокурорътъ може и въ врѣме на сждебното изслѣдване да прави прѣдложения отъносящи се до него, да надзирава върху редовното му водение и да се удостоверява до каква степенъ е напрѣдвало, като прѣгледва книжката, нъ безъ да причинява закъсняване на самото изслѣдване.

Чл. 94. Властятъ и служителитѣ на полицията и на обществената безопасностъ длъжни сж незабавно да изпълняватъ реквизициитѣ и поканитѣ на сждебний изслѣдователъ за извършване на нѣкои актове, които се отнасятъ до сждебното изслѣдване.

Чл. 95. Сждебното изслѣдване трѣбва да пригответи дѣлото до такава степенъ, щото да стане възможно да се заключи да ли набѣдений трѣбва да се тури подъ обвинение или да се прѣкрати прѣслѣдванието противъ него.

Чл. 96. Сждебний оглѣдъ, прѣтърсване на кщи или прѣгледане на книги трѣбва тутакси да се извършватъ, щомъ сждебний изслѣдователъ счете това за нужно, и ако не сж били достатъчно доказани или обяснени въ прѣдварителното издирване ония обстоятелства, за които се изисква изново разгледане. Таквизъ дѣла колкото е възможно трѣбва непрѣменно да ставатъ въ присѣствието на прокурорътъ, на набѣдений и неговий защитникъ, ако вече си е билъ избралъ такъвъ. Сжщото трѣбва да става и тогасъ, когато има да се испитва свидѣтель или нѣкой вѣщъ човѣкъ, за когото има причини да се вѣрва, че не ще може да се яви въ публичното засѣдание.

Чл. 97. Прокурорътъ може да присѣтствува когато се испитва набѣдений и свидѣтелитѣ, ако го счита за нужно; нъ той има право само да бли да се записватъ правилно въ протоколътъ думитѣ на изслушанитѣ, а може да направи и бѣлѣжка въ сжщия протоколъ за нѣкое неправилно вписване. Това право има такожде и защитникътъ, когато му се дозволи отъ сждебний изслѣдователъ да присѣтствува при испититѣ на свидѣтелитѣ и набѣдений.

За таково дозволение сждебний изслѣдователъ извѣстява на прокурорътъ прѣди да почне испитванието.

Чл. 98. Когато наказателното дѣяние е оставило слѣдъ себе видими знаци или дири, трѣбва тѣ по надлѣжний начинъ и, ако трѣбва, чрѣзъ сждебенъ оглѣдъ незабавно да се испитатъ и означатъ, ако това не е било извършено достатъчно въ прѣдварителното издирване. Прѣдмѣтитѣ, съ които дѣянieto било извършено, или които дѣецътъ оставилъ на мѣстото на дѣйствието, или които бихж могли по какъвто и да е начинъ да послужатъ като доказателствено средство, било въ врѣда било въ полза на набѣдений, трѣбва да се съхранятъ по сждебенъ начинъ.

Чл. 99. Още въ време на изслѣдванieto трѣбва на това да се обърне надлѣжното внимание и по изискуемий начинъ да се извърши всичко нужно, щото причинената отъ наказателното дѣяние щета да може да се опрѣдѣли и обезщети. Ако не може тая врѣда инакъ да се опрѣдѣли вѣрно, тогасъ това трѣбва да стане чрѣзъ свидѣтели и вѣщи людие.

Чл. 100. Сждебний изслѣдователъ може да наложи наказание всѣкому, който си дозволи грубо и доказително отнасяние при изпълнението му на служебнитѣ му дѣла, и който му се въспротиви по какъвто и да е начинъ. Тия дисциплинарни наказания трѣбва да се налагатъ само когато останатъ безъ слѣдствие направенитѣ отъ сждебний изслѣдователъ забѣлѣжки. Налаганieto на таково наказание трѣбва да бѣде забѣлѣжено въ протоколътъ, като се вмѣстятъ и причинитѣ, които сж го извикали, подъ наказание на обезщетение

Чл. 101. Тия наказания сж: глоба до триста гроша или затворъ до 3 дни. Но ако тойзи, който се наказва е вече задрѣнъ, то вмѣсто показанитѣ наказания може да му се отнеме частъ отъ храната, която получава въ затворътъ, или друга нѣкоя угодностъ, съ която се наслаждава въ затворътъ.

Противъ налаганieto на тѣзи наказания нѣма никакво правно срѣдство.

Чл. 102. Ако се покаже въ време на изслѣдованието, че е нужно да се разшири изслѣдованието и противъ нѣкое друго лице или върху друго нѣкое дѣло, до които не се отнася реквизицията на прокурорътъ, то сждебний изслѣдователъ може, въ случай, които не търпятъ отлагание, беззабавно да прѣдприеме изискуемото издирване и въ сжщото време не по късно отъ 24 часа трѣбва да извѣсти за това на прокурорътъ и да поиска по-нататѣшни отъ негова страна распорѣждания.

Чл. 103. За всѣкое изслѣдователно дѣйствиe трѣбва единъ закѣтъ сждилищенъ писарь да написва по диктовката на сждебний изслѣдователъ вѣренъ протоколъ, който се подписва отъ сждебний изслѣдователъ и отъ самий писарь. Тойзи протоколъ трѣбва да съдържава мѣстото, денътъ и часътъ на дѣйствието, а тѣй сжщо и имената на съдѣйствующитѣ или участвующитѣ лица. Полаганитѣ въпроси трѣбва само до толкосъ да се записватъ, до колкото това е нужно за по лесно разумѣвание на отговоритѣ. Отговоритѣ трѣбва да се записватъ спорѣдъ тѣхното главно съдържание въ повѣствователенъ стилъ, а пакъ онея отговори, които иматъ важность за оцѣнение на дѣлото, трѣбва да се привождатъ съ сжщитѣ думи на испитваний, като че говори той самъ. Сждебний изслѣдователъ ще диктува съ гласъ протоколътъ на сждилищний писарь тѣй щото испитваний и присѣтствующитѣ да могатъ да го чуѣтъ.

Сждебний изслѣдователъ може да позволи на испитваното лице да диктува само то въ протоколътъ отговоритѣ на зададенитѣ му питання.

Чл. 104. Слѣдъ като се напише протоколътъ трѣбва да се прочете на ония лица, които иматъ съучастие въ дѣлото, до колкото се касае до тѣхъ, за да го одобратъ, или пакъ да имъ се прѣдложи, тѣ сами да го прочетатъ. Подиръ това одобрение, което въ протоколътъ изрично трѣбва да се спомене, ще го подпишѣтъ съучаствующитѣ или ще положатъ знакъ на ржката си, въ който случай изслѣдователътъ ще прибави цѣлото имъ име заедно съ прекорътъ. Въ случай че нѣкой се откаже да подпише или не може да подпише, то причината на това трѣбва да се запише въ протоколътъ.

Д. Стамбуловъ: Тукъ „този протоколъ трѣбва да съдържа мѣстото, денятъ и врѣмето“ какво „врѣме“ разбира? Да не е часъ? Да се замѣни съ „часъ“. (Приема се).

Чл. 105. Когато съдебний изслѣдователъ счете за постигната цѣльта на изслѣдванието, той праща заедно съ докладътъ изслѣдователнитѣ книжа на прокурорътъ.

Приготовлението на доклада и испращанieto му заедно съ книгата трѣбва да става най-късно въ 15 дена отъ свършването на изслѣдванието.

Чл. 106. Забранено е на длъжностнитѣ лица, които взиматъ участие въ извършване на съдебното изслѣдване да откриватъ комуто и да било, освѣнъ на прокурорътъ, съдържанието на актоветѣ по изслѣдванието. Въ противенъ случай всяко лице, което би прѣстѣпнило тая своя длъжностъ се наказва отъ надлѣжната дисциплинарна власть съ спиране отъ служба до една година съ лишение отъ заплата, и дору може да се свади отъ служба споредъ случайтъ.

Д. Стамбуловъ: Тукъ трѣбва да се опредѣли формата на доклада. Въ О. У. се казва само единъ рапортъ, а не докладъ. Ако остане въ членътъ „докладъ“ неще бѣде практично нѣщо, защото знаемъ какъ ставатъ докладитѣ — тѣ сж много отягчителни. Докладитѣ както ставатъ до сега, съдържатъ историческия ходъ на работата, съкратени показания на свидѣлитѣ, на гражданската страна, на обвиняемия или обвиняемитѣ, ако сж повече; най-послѣ заключението и мнѣнието по изслѣдванието. Тая форма е отягчителна и отнима доста врѣме. Сега особено трѣбва още да съдържа поведението на обвиняемия, пияница ли е или не, състоятеленъ ли е или не. Ако разумѣва тукъ такъвъ докладъ тогава и 15 дни сж малко за да се приготви. Не зная понататѣкъ да ли опредѣля формата, но ще кажа че трѣбва да се опредѣли тукъ въ каква форма ще ставатъ докладитѣ.

Прѣдсѣд.: До колкото зная въ комиссията не е станала дума за това. И естествено не можеше да стане, защото никога законътъ не трѣбва да съдържа такива опредѣления. То зависи отъ практиката, отъ приетия рѣдъ или по подражание на форма приета отъ други държави. То е повече работа, което Дир. на Правосъдието трѣбва да урѣди, отъ колкото законътъ. Че ставатъ компликирани работи нѣма съмнѣние. Азъ глѣдамъ тукъ въ Пловдивскитѣ сѣдилища се правятъ доклади много дълги и широки. Зная пакъ въ Пазарджикъ ставаха въ кратциъ показанията на свидѣлитѣ, заключенията на изслѣдователя тоже въ кратциъ и свършено.

Д. Стамбуловъ: Колкото и да казвами, че тия сж регламентарни работи, обаче въ Русскитѣ закони ги има. На края на криминалната процедура може да видите.

Прѣдсѣд.: Въ учебницитѣ разбирамъ че има, но въ законитѣ не мисля че е прието. Поне зная въ Оттоманскитѣ закони не се допуца туй.

II. Изслушвание на свидѣлитѣ.

Чл. 107. Който е призванъ за свидѣтель, длъженъ е да се яви и да даде свидѣтелство върху прѣдлаганитѣ му въпроси съгласно съ начинътъ, който законътъ опредѣлява, освѣнъ ако се освобождава отъ това по сила на законътъ.

Д. Стамбуловъ: Това наказание е много строго, нима правимъ драконски законъ. Да се кажъ: „3 мѣсеци запиране отъ служба“.

К. Калчовъ: Максимумъ „една година“. Тѣй се разбира „до една година“, разумѣва се може и 6 м., 3 и единъ даже.

Чл. 108. Не сж задължени да свидѣлствуватъ: мъжътъ или жена, годеница или годеникътъ на обвиняемото лице, лицата, които му сж роднина по права линия, или съ които е въ свѣрска чрѣвъ женатба, чрѣвъ усыновление, както и лицата сродени съ него въ порѣбренна (collateral) линия включително до третия степенъ. На таквизъ лица трѣбва по единъ приличенъ начинъ да се раскаже, че иматъ право да се откажатъ отъ да свидѣлствуватъ; тии трѣбва да се испитватъ само когато изрично се откажатъ отъ това свое право, за което всѣкога трѣбва да става забѣлѣжка въ протоколътъ.

Чл. 109. Въобще като свидѣтели немогътъ да се испитватъ: свещеницитѣ, за това, което имъ е повѣрено като духовна тайна и което сж длѣжни да съхраняватъ въ тайнотъ; публични чиновници за таквизъ обстоятелства, които тѣ по задължение отъ самата си служба трѣбва да пазятъ въ тайнотъ, освѣнъ ако за това тѣ получатъ дозволение отъ властта, отъ която зависятъ; законнитѣ прѣдставители на набѣдений и неговитѣ защитници: лѣкаритѣ и припознатитѣ баби за нѣща, които имъ сж повѣрени въ упражнението на званието имъ, и най-сѣтитѣ таквизъ лица, които въ врѣме когато ще свидѣлствуватъ, по причина на телесна или душевна неспособностъ, не сж въ състояние да исповѣдатъ истината.

Т. Кесяковъ: Тукъ вмѣсто думата „успорѣдна“ да се тури „порѣбренна“, тя е славянска и се употрѣблява много повече.

Прѣдсѣд.: Да туримъ въ скоби и френската дума „collateral“. (Приема се).

Чл. 110. Всѣкой свидѣтель може да откаже да отговори на такива питання, на които отговарянието би било опасно за него или за лицата съединени съ него, както казано въ чл. 109, относително до тѣхното сждебно прѣслѣдване, или които бихж могли да му причинятъ по непосредственъ начинъ значителна врѣда или наобикновенъ срамъ.

Чл. 111. Ония лица, които, по болѣстъ или слабостъ, не могътъ се яви прѣдъ сждилището, ако е нужно, испитватъ се въ жилището имъ или въ болницата, когато се намѣрватъ въобще въ такова положение, щото испитванието да е възможно. За тая цѣль сждебний изслѣдователъ или самъ отива или упълномощява надлѣжний околийский сждникъ: обаче сждебний изслѣдователъ въ никой случай не може да делегира околийский сждникъ въ мѣстото на своето сѣдалище.

Чл. 112. Лицата, които живѣятъ извънъ окръжностъта на окръжното сждилице, на което принадлежи сждебний изслѣдователъ, и случайно не се намѣрватъ въ този окръгъ, гдѣто дѣлото се изслѣдва, ще се испитатъ отъ сждебний изслѣдователъ на онзи окръгъ, гдѣто живѣятъ, по покана за това отъ страна на оний изслѣдователъ, който води изслѣдванието. А ако свидѣтельтъ, който ще се испитва, се намѣрва вънъ отъ границитѣ на Источна Румелия, тогасъ ще се покани посрѣдствомъ Дирекцията на Правосждиего да извърши това тамошното сждилице на което е подсжденъ свидѣтельтъ.

Чл. 113. Лицата, находящи се въ дѣйствителна военна служба или въ жандармерията, ще се викатъ чрѣвъ тѣхнитѣ командианти, на които сж подчинени; тия послѣднитѣ сж длѣжни да се постараятъ за испращанието на исканитѣ свидѣтели.

А лицата отъ гражданско вѣдомство, които има да се призоваватъ въ качество на свидѣтели извънъ тѣхното сѣдалище, трѣбва да се призоваватъ чрѣзъ тѣхний прякъ началникъ, който е длъженъ да распореди да се прѣдстави призоваемий.

Чл. 114. Относително до призованието на чужденци, живущи въ Источна Румелия, трѣбва да се съхраняватъ международнитѣ договори.

Чл. 115. На свидѣтель, който получи призовка и не се яви безъ да е прѣдставилъ достатъчно извинение, съдебний изслѣдователъ може да наложи глоба отъ 20 до 500 гроша. Ако бѣде нужно, неявившии се свидѣтель може да се доведе принудително, нъ това става на основание на една писменна заповѣдь отъ страна на съдебний изслѣдователъ. Осъдени на глоба свидѣтели за неявяване, който въ прѣдставянieto си слѣдъ второ призование законно оправдае прѣдъ съдебний изслѣдователъ неявяването си, освобождава се отъ глобата.

Чл. 116. Свидѣтельтъ, който се е явилъ, а безъ никаква законна причина откаже да свидѣтелствува по прѣдписанитѣ отъ законътъ форми, принуждава се на свидѣтелствование съ глоба отъ 20 до 500 гроша или съ затворъ отъ 24 часа до една седмица, а въ нужда могатъ да се наложатъ и двѣтъ наказания, нъ тия наказания се налагатъ отъ съдебний изслѣдователъ само по заключения отъ прокурорътъ.

Противъ налаганieto на тия наказания въ такъвъ случай нѣма никакво правно срѣдство.

Чл. 117. Съдебний изслѣдователъ обикновено испитва свидѣтелитѣ безъ да ги полага подъ клѣтва. Исклучение отъ това правило става само когато може да се прѣдположи, че свидѣтельтъ не ще може да се яви въ публичното засѣдание по причина на голѣмо отдалечение, на дълбока старостъ, слабостъ, болѣстъ и други подобни, или когато изслѣдователтъ вижда, че не може по другъ начинъ да открие истината.

Чл. 118. Прѣди изслушването, трѣбва добръ да се напoми на всѣкой свидѣтель да казва само истината, така щото да може да потвърди съ клѣтва своитѣ показания, и да му се припомни за законнитѣ слѣдствия на лъжливо свидѣтелство.

Чл. 119. Никога не могатъ да се турятъ подъ клѣтва: лица които не сж напълнили 15-годишна възраст, които нѣматъ пълна съзнателность върху сжщността и важността на клѣвата, по причина на недостатъчно развититѣ имъ душевни способности, или по причина на слабостъ на разумътъ; лица, които сами сж подозрѣваеми, че направили или участвували въ наказателното дѣяние, заради което трѣбва да бѣдѣтъ испитвани; лица, които за нѣкои злoдѣяния сж набѣдени, обвинени или осъдени, до като не сж издържали прѣсѣденото върху имъ наказание; лица, които за криво свидѣтелствование или за крива клѣтва сж били вече еднажъ осъдени, и най послѣ лица, за които е доказано, че живѣѣтъ съ обвиняемий, по работата на когото ще свидѣтелствуватъ, въ толкосъ явно неприятелство, щото не може да се мисли, че показанията имъ ще бѣдѣтъ достовѣрни.

Чл. 120. Да ли трѣбва да се освободи отъ полагание клѣтва нѣкой свидѣтель по причина, че вещественний му интересъ зависи отъ осъжданieto на набѣдений, — това зависи отъ благоусмотрѣнieto на сѣдята, като вземе въ внимание нравственнитѣ качества и други обстоятелства на призвания да свидѣтелствува. Сжщето има да важи и за лицата, които се намѣрватъ съ набѣдений въ нѣкое отношение,

което по закона имъ дава право да се откажатъ да свидѣлствуватъ; а пакъ тѣ се отричатъ отъ това свое право.

Чл. 121. Всѣкой свидѣтель трѣбва да се испитва самъ и отдѣлно отъ другитѣ свидѣтели. Лиано посрѣщаніе (confrontation) съ другитѣ свидѣтели или съ набѣдений въ врѣме на изслѣдуваніето може да се дозволи само до колкото е това потребно за нѣкое обяснение.

Чл. 122. Когато свидѣтельтъ незнае нито единъ отъ официалнитѣ язици, а пакъ изслѣдвателътъ или писарътъ тоже незнайтъ языкътъ на свидѣтельтъ, въ такъвъ случай трѣбува да има прѣводачъ, койго подъ клѣтва да се общае, че вѣрно и безъ никакво измѣнение ще превожда питаніята на изслѣдвателътъ и отговоритѣ на свидѣтельтъ, че нищо нѣма да изостави или да притури и всяко що каже както го е чулъ.

Чл. 123. Ако свидѣтельтъ е глухъ, питаніята могатъ писмено да му се прѣдлагатъ: ако е нѣмъ такожде може писмено да отговаря; нѣ когато глухитѣ и нѣмитѣ незнайтъ да четатъ нито да пишатъ, или ако по каквито и да било причини единъ и другъ способъ за изслушване е невъзможенъ, тогасъ трѣба за испитваніето на свидѣтельтъ да се повикатъ други лица, които ще могатъ да се споразумѣятъ съ него, или които проумѣватъ неговия языкъ посрѣдствомъ нѣкои знакове. Тия лица обаче трѣба по-напрѣдъ като прѣводачи да се приведатъ подъ клѣтва.

Чл. 124. Когато се укаже нужно да се приведе свидѣтельтъ, съгласно съ чл. 117 на този законъ, подъ клѣтва, то изслѣдвателътъ по надлѣжний начинъ ще му напомни за значението и важността на клѣвата. Подиръ това всѣки свидѣтель отдѣлно и прѣди изслушваніето му се привожда подъ клѣтва; нѣ по благоусмотрѣніето на изслѣдвателътъ, ако сж се били породили съмнѣнія за допущаніето на нѣкой свидѣтель подъ клѣтва или ако само слѣдъ изслушваніето на нѣкой свидѣтель се види, че е необходимо да се закълне, привожданіето подъ клѣтва на свидѣтель може да стане и слѣдъ испитваніето му.

Чл. 125. Прѣди испитътъ положената клѣтва ще бжде въ тойзи смисълъ, че свидѣтельтъ се общава да каже само истината, както най-добрѣ я знае, че нищо не ще скрие и нищо нѣма да притури. А пакъ подиръ испитътъ положената клѣтва ще бжде въ тойзи смисълъ че свидѣтельтъ ще потвърдява съ клѣтва че е казалъ само истината, както я най-добрѣ знае, безъ да е скрилъ или притурилъ нѣщо.

Чл. 126. Клѣвата захваща съ думитѣ: „Заклѣвамъ се въ името на Всемогущий и Всевѣдащій Богъ“, а свършва ся съ тия думи: „Богъ да ми е на помощъ въ това.“ Клѣтва се полага като се повтарятъ сжщитѣ думи, които по-напрѣдъ сждията изговаря. Нѣмитѣ се заклѣватъ чрѣзъ прѣписване формата на клѣвата, като подписватъ отдолъ; а когато не знайтъ да пишатъ, това стая съ помощта на тълкователъ посрѣдствомъ знакове.

Чл. 127. Начинътъ за полаганіе клѣтва относительно до разнитѣ вѣроисповѣданія на свидѣтелитѣ, които има да се заклѣватъ, ще бжде установенъ чрѣзъ особено наставление, спорѣдъ формитѣ приети въ обичай.

Чл. 128. Слѣдъ като сждията направи напомняніе на свидѣтельтъ (чл. 119) пита го за името и прѣзимето му, за възрастъта, мѣстото гдѣто са е родилъ, отъ

какво въорисповѣданіе е, за състоянието му, занаятъ или занимание, жилище, та-кожде и да ли е билъ нѣкога подъ наказателно изслѣдуване и какво слѣдствие е имало това изслѣдуване. Тѣй сѣщо трѣбува да се пита въ какво отношение се намѣрва съ набѣдений или съ уврѣдений и въобще за таквизъ обстоятелства, които могатъ да иматъ значение за оцѣнението на достовѣрността на неговото свидѣтелство.

Чл. 129. Като се извѣсти на свидѣтельтъ прѣдмѣтътъ на изслѣдуваніето и личността на набедений, той се показва да раскаже въ свръзка всичко каквото знае за прѣдмѣтътъ на неговото испитване. Тогава се задаватъ на свидѣтельтъ особенни питання, които се отнасятъ до обяснението на цѣлото дѣло; въ сѣщото врѣме трѣба да се обърща внимание върху источниците, отъ които свидѣтельтъ е почерпалъ това, което той съобщава.

Чл. 130. Ако е потребна проверка да ли свидѣтельтъ познава лицата или прѣдмѣтите, той прѣди да ги преглѣда, призовава се да ги опише основателно и да покаже особеннитѣ имъ знакове, презъ които тѣй се различаватъ стъ другитѣ тѣмъ подобни; а слѣдъ това тия лица или прѣдмети се прѣдставятъ на свидѣтельтъ за да каже, да ли сѣ тѣй, за които говори или не.

Чл. 131. Вѣткой призованъ свидѣтель има право на сѣразмѣрно възнаграждение за изгубеното си врѣме и за цѣтти разноски. Това възнаграждение се опредѣля отъ сѣдебний изслѣдувателъ спорѣдъ тарифата и се заплаща тутакси слѣдъ испитванието сѣщущу законна расписка отъ свидѣтеля.

III. Вѣщи людие и оглѣдъ.

Чл. 132. Когато е потребно да се обяснятъ нѣкои важни обстоятелства въ изслѣдуваніето, може да се направи мѣстенъ оглѣдъ, въ който бива да земе участие и набѣдѣний, особенно ако това би могло да служи за познанието и удосто-вѣрение на прѣдмѣтитѣ, за които става оглѣдътъ или въобще за придобиваніето на нѣкои обяснения. Ако набедений вече има избранъ свой защитникъ, то и той трѣбува да се предизвѣсти, че ще се извършва оглѣдъ, въ който може да земе участие, ако желае. Така сѣщо това трѣбува да се извѣсти на прокурорьтъ и на гражданската страна, ако има такава.

Засѣданието се закрива въ 4 часа.

Прѣдсѣдателъ: Д-ръ Янкуловъ

Подпрѣдсѣдателъ: Д. Юруковъ

Секретаръ: Д. Стамбуловъ.

Стенографъ: Ив. А. Шандаровъ.